

Är utbildning lösningen för ökad demokrati?

En statistisk undersökning av flera fall

Hedvig Lindgren
Beata Söderberg

Abstract

Denna undersökning tittar på sambandet mellan utbildningsnivå och nivån av liberal demokrati i 35 länder som har hela eller delar av sin landmassa på den europeiska kontinenten, för att ta reda på om utbildning är en lösning för ökad nivå av liberal demokrati. Hypotesen antar att det ska finnas ett starkt positivt samband mellan utbildning som oberoende variabel och liberal demokrati som den beroende variabeln. Studien utgår från teoretiska ramverk framtagna av Philip Converse och John Dewey om just det sambandet. Forskningsdesignen utgår från en kvantitativ metod med regressionsanalys i statistikprogrammet SPSS. Variablerna som används i undersökningen har plockats fram från Varieties of Democracy och definierats enligt dem. Resultatet påvisar ett positivt samband mellan variablerna, men inte så pass starkt som vi trodde i hypotesen. Slutsatsen av undersökningen kan därför summeras som att utbildning inte kan ses som den ensamma lösningen för ökad nivå av liberal demokrati.

Nyckelord: utbildning, liberal demokrati, Europa, Philip Converse, John Dewey, Varieties of Democracy, V-Dem.

Innehållsförteckning

1. Introduktion	1
1.1 Syfte, frågeställning och hypotes	2
1.2 Avgränsningar	2
2. Teoretisk bakgrund	3
2.1 Liberal demokrati	3
2.3 Teori om utbildning och demokrati	4
3. Metod och material	7
3.1 Kvantitativ metod	7
3.3 Material, urval och operationalisering	8
4. Resultat	11
4.1 Korrelation mellan utbildning och liberal demokrati	11
5. Analys	13
5.1 Analys av statistisk undersökning	13
5.2 Kan hög utbildningsnivå lösa demokratiproblem?	15
6. Slutsats	18
6.1 Undersökningens slutsatser	18
7. Referensförteckning	19

1. Introduktion

I dagsläget bor ungefär 72 procent av världens befolkning i någon typ av autokrati och världens demokratiska framsteg från de senaste 35 åren är snart som bortblåsta. Det innebär att det finns fler “stängda autokratier” än “liberala demokratier” i världen. I Europa har främst Östeuropeiska och post-Sovjetiska länder, återgått till den demokratiska nivå som rådde före 1990-talet.

Autokratisering, desinformation och polarisering går hand i hand i den demokratiska tillbakagången (Papada 2023, s.6, 10-11). Svobik et al. (2023) förklarar att demokratisk tillbakagång i mångt och mycket härstammar inifrån demokratierna. De förklarar att folkvalda politiker ställer sina väljare inför val som kan innebära att indirekt välja odemokratiska alternativ (Svobik et al. 2023).

Uppsatsen kommer att undersöka liberal demokrati i ett antal länder som har hela eller delar av sin landmassa i Europa. Liberal demokrati kommer att användas som utgångspunkt eftersom det enligt Varieties of Democracy anses vara en hög nivå av demokrati. Uppsatsen kommer med hjälp av ett mått på utbildningsnivå undersöka huruvida det finns något samband mellan utbildningsnivå i ett land samt dess nivå av liberal demokrati. Som tidigare nämnt, påverkas den demokratiska tillbakagången inifrån av bland annat desinformation och polarisering. På grund av detta kommer undersökningen pröva om genomsnittlig utbildningsnivå inom länderna korrelerar med nivån av liberal demokrati i ett land för att därefter ta reda på om utbildning kan ses som lösningen för demokratiska problem.

Uppsatsen kommer hädanefter att lyfta sina frågeställningar och hypoteser följt av avgränsningar. Därefter presenteras den teoretiska bakgrund som uppsatsen baseras på, en teori om utbildning som lösning. Sedan presenteras metoden samt material och dess operationalisering, vilket utgår från två variabler om liberal demokrati respektive utbildning från Varieties of Democracy. Fortsättningsvis kommer analysen där vi diskuterar och tolkar vilka resultat vi fått och slutligen rundas uppsatsen av med slutsatser om vad uppsatsen kom fram till gällande frågeställningarna och hypotesen.

1.1 Syfte, frågeställning och hypotes

Frågeställningar:

- *Går det att se ett kausalt samband mellan variablerna utbildning och liberal demokrati?*
- *Är hög utbildningsnivå verkligen lösningen till en hög grad av liberal demokrati i europeiska länder?*

Syftet med studien är att ta reda på om förväntningen att utbildning ska vara lösningen till demokratiska problem verkligen stämmer bland Europeiska länder genom att undersöka om det finns ett kausalt samband mellan variablerna. Hypotesen för resultatet är att ju högre genomsnittliga år i skolan som finns i ett land, desto högre nivå av liberal demokrati har landet. Som konsekvens av det resultatet tror vi också att utbildning kan vara en bidragande faktor till ett lands problem med liberal demokrati.

1.2 Avgränsningar

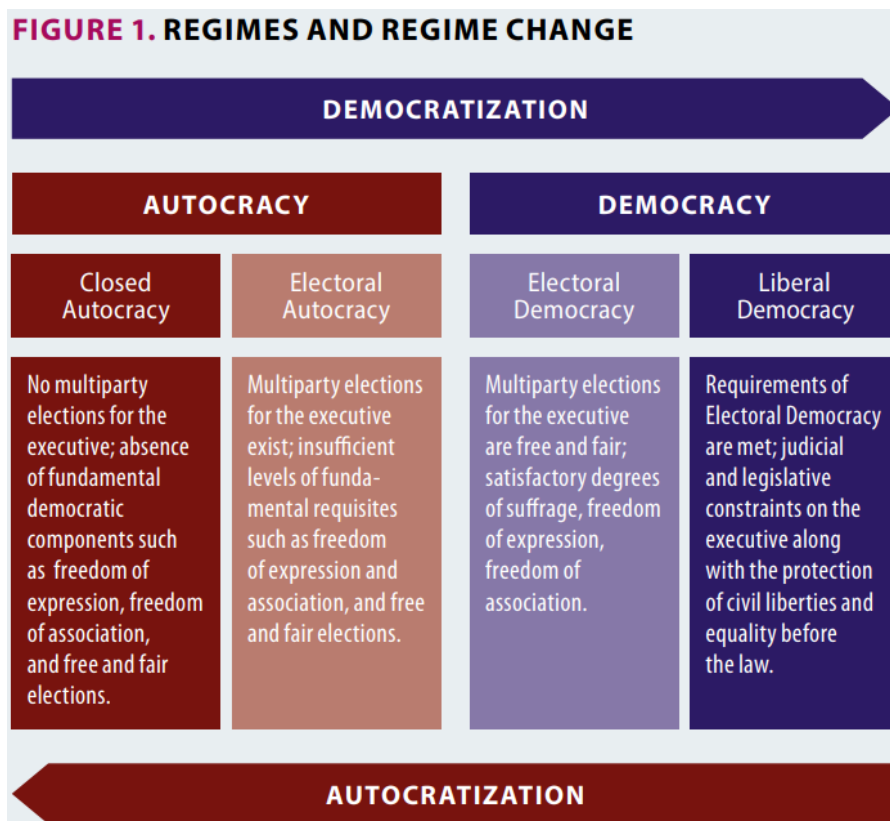
Uppsatsen kommer att avgränsas till 35 länder som har hela eller delar av sin landmassa i Europa. Anledningen till att just dessa 35 länder används är att det var de länderna som hade data på båda variablerna det gällande året. Uppsatsen har även avgränsats till två variabler från V-Dem men mer om dessa i kapitel 3.

2. Teoretisk bakgrund

Den teoretiska bakgrunden kommer att ta upp undersökningens teoretiska utgångspunkter genom att redogöra för liberal demokrati, en teori om sambandet mellan utbildning och demokrati samt avslutande statistisk empiri över liberala demokrati- och utbildningsnivåer.

2.1 Liberal demokrati

Liberal demokrati definieras av Varieties of Democracy Institute (V-dem) (2023) som ett uppfyllande av “valdemokratis” kriterier; rättsliga och lagstiftande begränsningar på den verkställande makten, tillsammans med skyddet av medborgerliga rättigheter samt likhet inför lagen (Papada et al. 2023, s. 12; Coppedge et al. 2023a, s.4). Liberal demokrati är den kategori som är mest demokratisk i rapporten (se figur 1) (Papada et al. 2023, s.12).

Figur 2.1: Regimer och regimförändringar. Papada et al. (2023), s.12.

Pappas (2019) skriver att begreppet "liberal demokrati" innefattar tre liberala huvudvärden. Det första handlar om acceptans av pluralism av sociala och politiska krafter i samhället, som även är självständiga från varandra. Andra värdet beskriver strävan efter politisk återhållsamhet och att skapa överlappande konsensus. Det sista värdet behandlar respekten av ett lands rättssäkerhet och minoriteter (Pappas 2019, s.14-18).

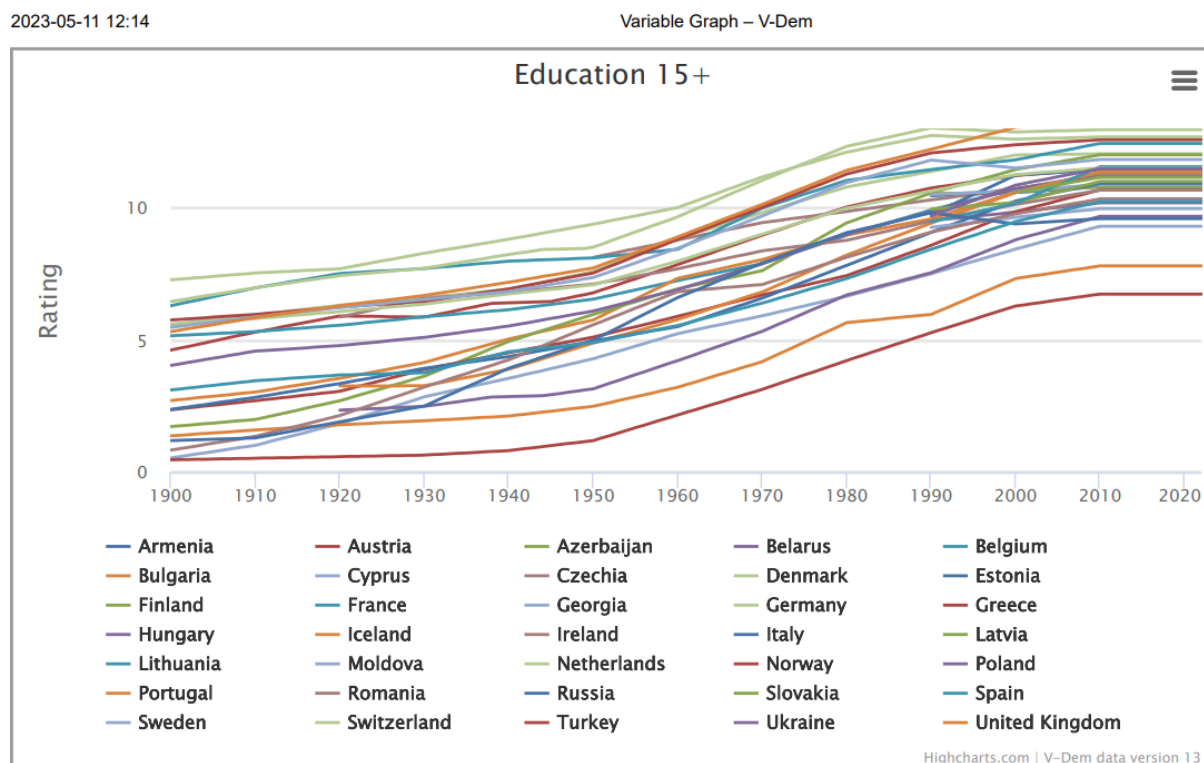
Svolik et al. (2023) konstaterar att medborgare sällan får tydliga valmöjligheter från sina politiker när det handlar om ett val mellan demokrati och diktatur. När ett land påbörjar sin autokratisering sker det ofta inifrån där väljarna inte sällan ställs inför två gångbara men möjligen motstridiga val. Det exemplifieras som att å ena sidan välja en kandidat, parti eller beslut som står för samma intresse som de själva, men som dessutom påvisar vissa auktoritära tendenser mot å andra sidan motståndaren som är mindre tilltalande men mer demokratisk (Svolik et al. 2023).

2.3 Teori om utbildning och demokrati

Philip Converse (1972) beskriver att sociala förändringar, såsom inom den formella utbildningen sedan 40-talet, har i sig själva inte varit politiska, men förändringarna har fått politiska konsekvenser (Converse 1972, s.322-323). Utbildningen menar han utvecklas men att den befintliga väljarkåren vid ett givet tillfälle även reflekterar åtminstone två föregående generationers utbildning. Därför, enligt Converse, bör väljarna på 1970-talet jämfört med 2000-talet ha utvecklats i en positiv riktning. Den politiska inverkan som utbildningsnivån har, är en förbättrande effekt på kvaliteten av väljarnas respons. Dessutom är en utbildad medborgare lyhörd, uppmärksam, kunnig och delaktig och förhållandet mellan utbildning och politisk aktivitet är mycket starkt (Converse 1972, s.323-324). Converse sammanfattar att utbildning alltid är den universella lösningen och att korrelationen mellan utbildning och en annan variabel alltid bör ha ett positivt samband, vilket antyder att ju högre utbildningsnivå, desto större är det "bra" värdet av variabeln (Converse 1972, s.324).

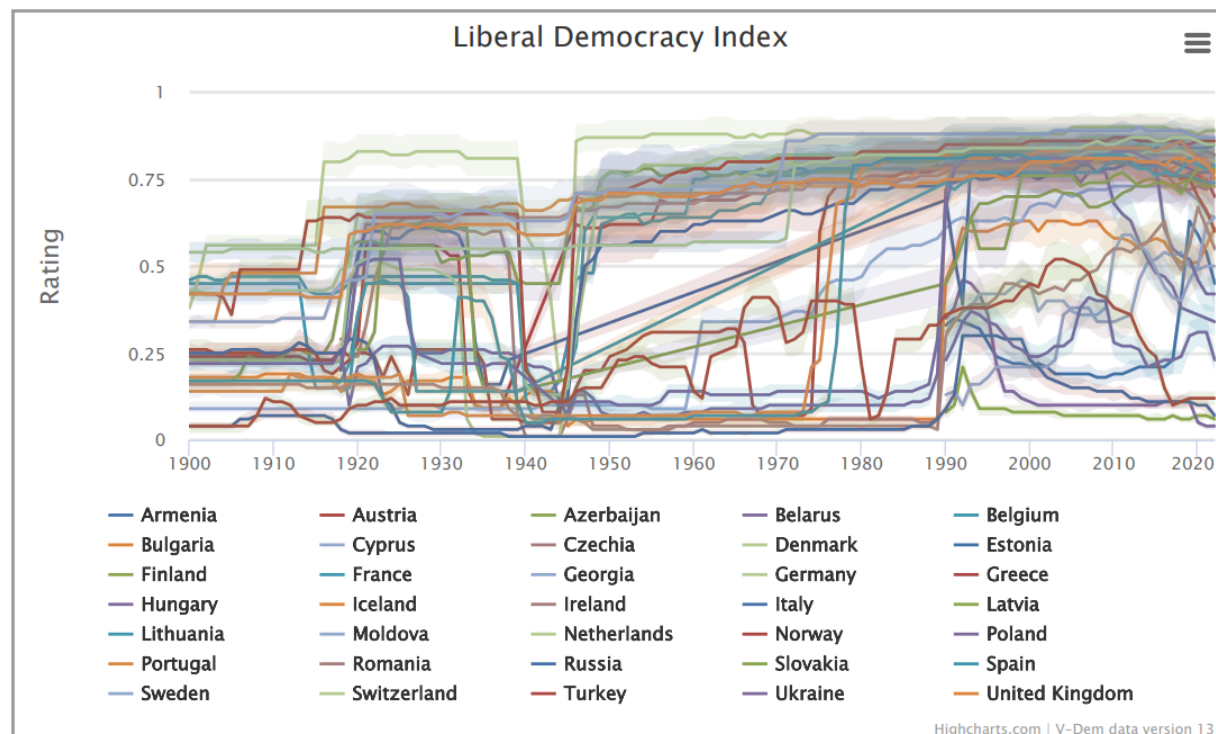
John Dewey (1997) skriver om relationen mellan demokrati och utbildning och menar att den ytliga förklaringen till att demokrati är hängivet utbildning är att folket som väljer sina representanter, behöver vara utbildade inför sitt val. En mer djupgående förklaring till

utbildningens inverkan på demokratiska styren handlar om att demokrati ses som ett sammanhang där människor möts och lever, kommunicerar och interagerar, alltså inte enbart som ett statsskick. I detta demokratiska rum kan klass-, etnicitets-, eller könsbarriärer rivs ner vilket utgör plats för mångfald inom vilka frågor som ska presenteras på dagordningen och nedmonterandet av samhällsbarriärer frigör intellektuella möjligheter på lika villkor (Dewey 1997, s. 67-68).

Figur 2.2: Genomsnittlig utbildning per capita från 1900-2020. *Varieties of Democracy* (2023).

Figur 2.2 visar utvecklingen av nivån av variabeln “Education 15+” som vi redogjorde för i kapitel 2. Alla länder som är relevanta i studien har påvisat en ökning i variabeln mellan 1900-talet och 2020-talet, samt har genomgått en ungefär liknande utveckling. Något mer som är gemensamt för till synes alla länder är att utvecklingen verkar stagnera efter 2010-talet. Denna graf exemplifierar även Philip Converse förutsägelse att medborgare utvecklas i en positiv riktning när det kommer till utbildning.

Figur 2.3: Utveckling av nivån av liberal demokrati från 1900-2020. *Varieties of Democracy* (2023).

Figur 2.3 visar utvecklingen av variabeln “liberal demokrati” i studiens angivna länder. Bilden illustrerar att ungefär två tredjedelar av länderna har uppnått en relativt jämn nivå runt 0,7 och uppåt vid 2020-talet. En stor fluktuation mellan nivåer har skett genom de senaste 120 åren för många länder och runt 2020-talet befinner sig ungefär en tredjedel av länderna under resterande länders nivå och i flera fall i en nedåtgående trend.

3. Metod och material

3.1 Kvantitativ metod

Uppsatsen använder en kvantitativ metod med flera fall för att genomföra undersökningen om sambandet mellan antal år i skolan och graden av liberal demokrati i olika länder. Denna forskningsmetod tillåter oss att samla in och analysera statistisk data för att identifiera möjliga korrelationer mellan variablerna i ett stort urval av länderna som valts ut. Med hjälp av denna metod får vi möjlighet att ta del av stora mängder data för att på så sätt kunna göra en jämförelse. För att analysera vår data kommer vi att använda oss av statistiska metoder, inklusive regressionsanalys och Pearsons produktmomentkorrelationskoefficient.

Intervallskala kan man mäta antalet år i skolan och använda dem som en oberoende variabel och hur det förhåller sig till liberal demokrati som en beroende variabel, sedan undersöka sambandet mellan dessa variabler (Esaiasson et al. 2017, s. 369).

Om man vill göra en statistisk analys med två standardmått, antal år i skolan och grad av liberal demokrati, kan man använda sig av regressionsanalys. Regressionsanalys används för att undersöka hur mycket variationen i den beroende variabeln (graden av liberal demokrati) kan förklaras av den oberoende variabeln (antal år i skolan). Genom att modellera graden av liberal demokrati som en funktion av antal år i skolan kan vi beräkna hur mycket av variationen som kan förklaras av denna variabel (Esaiasson et al. 2017, s. 276). Vid utförandes användes statistikprogrammet SPSS för att utföra regressionsanalysen, där vi importerar och definierar våra variabler och tolkar resultaten för att bedöma styrkan och riktningen av sambandet mellan variablerna.

Först behöver man importera data till programmet och sedan definiera den oberoende och beroende variabeln. Sedan kan man utföra regressionsanalysen genom att välja lämplig modell och tolka resultaten. Resultaten av analysen kan presenteras i form av en regressionslinje och en regressionskoefficient som visar styrkan och riktningen på sambandet mellan variablerna. Slutligen kan man tolka resultaten och dra slutsatser om hur mycket variationer i graden av

liberal demokrati kan förklaras av antal år i skolan och eventuella andra faktorer som kan påverka sambandet mellan variablerna.

Pearsons produktmomentkorrelationskoefficient är en statistisk mätning av sambandet mellan två kontinuerliga variabler, i vårt fall antal år i skolan och graden av liberal demokrati.

Korrelationskoefficienten varierar mellan -1 och +1, där ett värde nära +1 indikerar ett starkt positivt samband mellan variablerna. Pearsons korrelationskoefficient används för att kvantifiera och utvärdera styrkan av sambandet mellan utbildningsnivå och graden av liberal demokrati i undersökningsmaterialet (Esaiasson et al. 2017, s. 377-378).

När vi analyserar vår data är det viktigt att vara tydlig och noggrann i beskrivningen av metoderna som används och hur vi tolkar resultaten. Genom att noggrant beskriva våra analysmetoder och presentera resultaten på ett överskådligt sätt kan vi dra välgrundade slutsatser om sambandet mellan utbildningsnivå och graden av liberal demokrati i de europeiska länderna som undersöks.

3.3 Material, urval och operationalisering

Studien baseras till stor del av tidigare forskning kring liberal demokrati samt utbildning och dess förhållande. Den statistiska analysen använder data som samlats in av Varieties of Democracy som är ett forskningsinstitut med grund vid Göteborgs universitet. De samlar in data från världens länder som i stora drag har koppling till demokratins komplexitet. De skiljer på fem olika demokrati-typer där "liberal demokrati" är en av dem (Coppedge et al. 2023b, s. 45, 381).

Datan har inhämtats från V-Dem Dataset som publicerades i mars 2023. Datan inkluderade flera av världens länder, därför sållade vi ut de länder som har en viss landmassa i Europa samt hade data på båda variabler för år 2022. Vissa europeiska länder hade inte relevant data och kunde således inte inkluderas i undersökningen. Datan har bearbetats för att hitta europeiska länder som har värden på båda variabler år 2022. I bearbetningen togs föregående års värden bort för att enbart analysera år 2022.

Datan som samlades in operationaliseras med hjälp av V-Dems kodbok för mätningarna där de definierar vad innebörden av respektive variabel är samt på vilket sätt den mäts. Vår första beroende variabel, Liberal demokrati mäts enligt frågan, “Till vilken grad uppnås idealen av liberal demokrati?”. Denna fråga klargörs genom att definiera att den liberala demokratin understryker vikten av att skydda individuella och minoriteters rättigheter mot statens tyranni samt mot majoritetens tyranni. Variabeln ser även till hur grundlagsskydd av medborgerliga rättigheter, rättssäkerhet, självständig domstol fungerar i landet samt hur kontroll och tillsyn kan kontrollera i vilken grad regeringens makt kan utövas. Utöver det ingår även de värden som inkluderas i “valdemokratin”. Variabeln mäts med ett intervall från låg liberal demokratisk nivå (0) till hög liberal demokratisk nivå (1) (Coppedge et al. 2023b, s.45;). Den oberoende variabeln, utbildning, mäts enligt frågan “Vilket är det genomsnittliga antalet år av utbildning som medborgare över 15 år genomgår”. Variabeln mäts i ett intervall med år (Coppedge et al. 2023b).

Operationalisering av liberal demokrati utifrån Varieties of Democracy gör begreppsvaliditeten starkare eftersom de forskarna har en mer etablerad och troligtvis granskad och diskuterad operationalisering, något som Esaiasson et al. (2017) poängterar som något viktigt. Men att vi i denna undersökning använder oss av den redan befintliga operationaliseringen har även inneburit att vi fått själva hitta vilken typ av demokrati som är rimligt och relevant för just vår studie (Esaiasson et al. 2017, s. 61). Därav har vi kommit fram till att liberal demokrati är det begrepp som undersökningen ska analysera. Genom att avgränsa oss förhåller vi oss till de aspekter vi beskrev i föregående stycke. Nackdel med denna operationalisering är att övriga aspekter till demokrati inte inkluderas i undersökningen, men eftersom frågeställningarna specifikt ifrågasatte den liberala demokratin blir det i stället ett sätt att undvika systematiska fel (Esaiasson et al. 2017, s. 59-60).

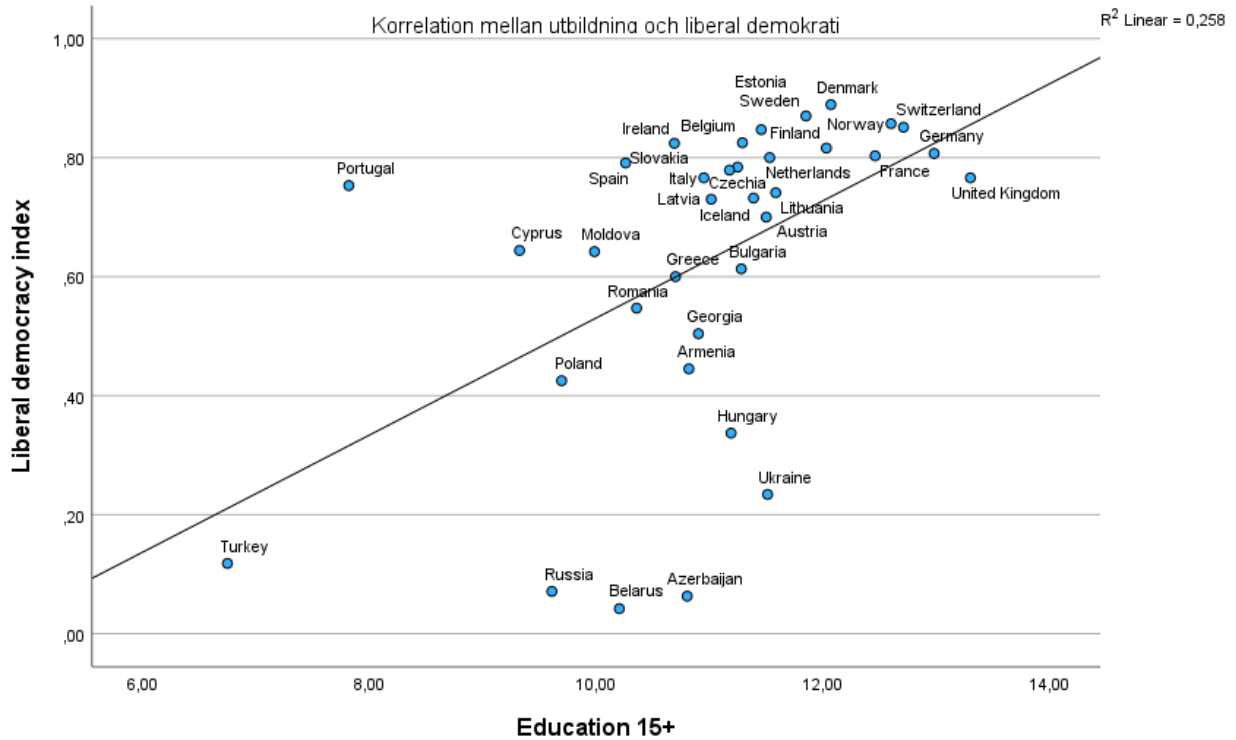
Måttet på utbildningen skulle illustrera hur utbildningsnivån i olika europeiska länder såg ut. Variabeln “Education 15+” beskriver som tidigare nämnt det genomsnittliga antalet skolår en individ över 15 år i landet genomgår. Vi anser att det representerar det vi vill undersöka väl då vi kan anta att om ett land har en hög genomsnittlig siffra kan man se om det är vanligt att befolkningen läser på gymnasium eller universitet. Validiteten för denna operationalisering god

eftersom antalet år som en person går i skolan ofta är en indikation på att man får med sig mer kunskap och därmed blir avståndet mellan variabeln och dess betydelse inte särskilt stort, något Esaiasson et al. (2017) menar är väsentligt (Esaiasson et al. 2017, s.60).

God reliabilitet handlar om frånvaro av slumpmässiga eller osystematiska fel (Esaiasson et al. 2017, s. 64). I denna studie har datan från V-Dems dataset behandlats genom att välja ut lämpliga länder där det finns värden på variablerna för det angivna året, 2022. Detta gjordes manuellt, vilket kan ha orsakat slumpmässiga fel eller slarvfel. De fel som riskeras ha uppkommit kan handla om att europeiska länder hoppats över, eller att data hamnat fel vilket fått konsekvenser för mätningarna. Dock gjordes dessa bearbetningar med stor försiktighet och kontrollerades flera gånger för att minimera osystematiska misstag. Men eftersom dataseten innehöll så mycket information var det nödvändigt att manuellt plocka ut det som var relevant vilket gör att risken för minskad reliabilitet finns.

4. Resultat

4.1 Korrelation mellan utbildning och liberal demokrati

Figur 4.1: Korrelation mellan utbildning och liberal demokrati 2022. Coppedge et al. (2023c) & Pemstein et al. (2023).

Figur 4.1 illustrerar korrelationen mellan variabeln utbildning som är den oberoende variabeln på x-axeln och variabeln liberal demokrati, som är det beroende variabeln på y-axeln. En graf har dragits vilket påvisar ett positivt samband.

Correlations

		Liberal democracy index	Education 15+
Liberal democracy index	Pearson Correlation	1	,508**
	Sig. (2-tailed)		,002
	N	35	35
Education 15+	Pearson Correlation	,508**	1
	Sig. (2-tailed)	,002	
	N	35	35

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Figur 4.2: Tabell som visar beräkning av korrelationskoefficienten och signifikansen för utbildning och liberal demokrati 2022. Coppedge et al. (2023c) & Pemstein et al. (2023).

Figur 4.2 redovisar att det finns en Pearson-korrelation på 0,508 mellan de två variablerna utbildning och liberal demokrati. Dessutom har korrelationen en signifikans på 0,002 vilket kan översättas till 0,2% . Antalet länder som analyserats är 35 länder med en del av landmassan i Europa.

5. Analys

5.1 Analys av statistisk undersökning

Vår frågeställning i denna undersökning handlar om huruvida hög utbildningsnivå verkligen är lösningen till en hög grad av liberal demokrati i ett stort urval av europeiska länder. Det första som märks av figur 4.1 och med hjälp av tabellen i figur 4.2 är att det finns ett positivt samband mellan utbildningsnivå och nivån av liberal demokrati i europeiska länder. Korrelationen är 0,508 enligt Pearsons produktmomentkorrelationskoefficient, vilket innebär att det linjära sambandet mellan de två variablerna är närmare 1 än -1 vilket i sin tur tyder på att det finns ett positivt samband (Esaiasson 2017, s. 378). Att signifikansen är 0,002 innebär att det är 0,2 procents risk att vi inte skulle hitta något samband om vi undersökte ett annat urval av länder (Esaiasson 2017, s. 394). I vårt fall, där vår hypotes handlade om att vi trodde att det skulle finnas ett starkt positivt samband mellan variablerna och att utbildning skulle vara en starkt bidragande faktor till ett lands nivå av liberal demokrati, är resultatet en aning svagt. Det finns en påtaglig korrelation mellan utbildning och liberal demokrati men mycket tyder på att andra variabler har en stor påverkan på nivån liberal demokrati i ett land.

Med utgång i den teoretiska bakgrund som presenterades i kapitel 2, främst med Converse uttalande om att utbildning är ett universellt medel för att lösa problem kan sambandet mellan utbildning och liberal demokrati konstateras vara positiv. De flesta länder vars medborgare har genomsnittligt många år i skolan, har även en högre nivå av liberal demokrati i landet. En orsakande faktor till detta samband kan vara, som Philip Converse skrev, att hög utbildningsnivå kan leda till att den kvalitet som medborgarna får i sina politiska beslut, förbättras. Därmed kan det antas att de skulle ta beslut i favör för demokratiska alternativ. Frågan som då uppstår blir varför flera länder som ligger på samma utbildningsnivå kan ha så pass skilda nivåer av liberal demokrati i sina länder. Exempelvis ser vi att länder som Italien, Spanien och Irland har liknande genomsnittliga år i skolan med länder som Ungern, Belarus eller Polen, men vitt skilda nivåer av liberal demokrati. Converse påstående om att ökad utbildningsnivå ger bättre kvalitet hos medborgarnas politiska beslut, skulle kunna realiseras i att de beslut som fattas är odemokratiska,

vilket i sådana fall inte alls skulle stödja teorin om att utbildning skulle kunna lösa demokratiska problem.

De två figurena som presenterades i kapitel 2, figur 2.2 och 2.3 illustrerade förändring i utbildningsnivå och nivån av liberal demokrati. Som konstaterats har utbildningsnivån ökat under det senaste århundradet på ett följsamt vis och majoriteten av ländernas graf verkar stagnerat vid undersökningens mätår 2022. Den liberala demokratin har fluktuerat över tid men påvisat en gemensam hög nivå bland många länder, dock ett fåtal som ligger under den nivån, och även de flesta i en nedåtgående trend. De länder som tydligt avviker från övriga länder med hög nivå liberal demokrati hamnar under 0,65 på indexet och det är bland annat Ungern, Polen och Belarus. Något dessa länder har gemensamt är att det antal år som är genomsnitt för skolgång i landet, inte följer den linjära inritade grafen. Dessa länder har alltså relativt höga nivåer av utbildning i landet, mellan ungefär 9,5 år till 11 år, men trots det, låga nivåer av liberal demokrati. Länderna som fått över 0,65 i liberal demokrati har ungefär samma antal genomsnittliga skolår. En anledning till varför nivån av liberal demokrati kan skilja så pass mycket trots likheter i antalet år i skolan kan bero på att skolgång i många europeiska länder är obligatorisk. Enligt den europeiska kommissionen (2023) har de tidigare nämnda länderna cirka 10 år obligatorisk skolgång (European Commission 2023).

Kanske är det så att utbildning inte är den universella lösningen för alla problem som Converse påstår, utan att utbildning kan leda till att folk hittar sätt att försvara odemokratiska och mindre liberala tankesätt. Som Svulik et al. (2023) diskuterade kan individer ha svårt att fatta det demokratiska valet när alternativet skulle innebära att de får igenom frågor de är passionerade över. Personer som är pålästa och kunniga över ett ämne och dess konsekvenser, kan möjligtvis se att implementeringen av den frågan är viktigare än det demokratiska alternativet (Svulik et al. 2023). Ett sådant resonemang skulle kunna vara en förklarande del till varför länder med liknande utbildningsnivå ändå har så skilda nivåer av liberal demokrati i sina länder. När medborgare i ett land har stora problem inom ett visst område, kan politiska aktörer tilltala de röstberättigade genom att komma fram med en lösning, men till vilket pris?

Att vara utbildad inom politiken handlar både om att som politiker ska kunna argumentera för att legitimera sina ståndpunkter och för väljare att kunna fatta så välinformerade beslut som möjligt. Om politikerns förmåga att legitimera sina potentiellt odemokratiska agendor för folket och de saknar förmåga att ifrågasätta dessa, kan konsekvenserna bli att en autokratisk ledare kommer till makten vilken riskerar att nedmontera demokratin inifrån.

Valet av variabel för att undersöka utbildningsnivå hade kunnat ersättas av en variabel som behandlade mer vad befolkningen faktiskt har för kunskap. Det hade kunnat ge undersökningen en annan infallsvinkel där man hade kunnat undersöka en mer noggrann relation om den faktiska kunskapen och liberal demokrati har ett samband. Detta kanske är en bättre utgångspunkt eftersom alla som genomgår undervisning i skolan inte får med sig samma typer av kunskap på den individuella nivån. Istället hade data från en PISA-undersökning kunnat vara relevant för att se kvaliteten på ungdomars kunskaper, eller någon alternativ variabel med liknande syfte.

5.2 Kan hög utbildningsnivå lösa demokratiproblem?

Hög utbildningsnivå kan vara en viktig faktor i främjandet av demokrati och kan bidra till att lösa vissa demokratiproblem. En hög utbildningsnivå kan främja kritiskt tänkande och analytiska färdigheter. Genom att vara kritiskt tänkande kan människor ifrågasätta och utvärdera information, identifiera falsk information och desinformation, och fatta välgrundade beslut. Detta är särskilt viktigt i en demokratisk kontext där en välinformerad medborgare kan bidra till en sund offentlig debatt och motverka propagandistiska narrativ. Som John Dewey (1997) diskuterade i sitt teoretiska ramverk, kan utbildning också bidra till att minska socioekonomiska och politiska ojämlikheter genom att erbjuda lika möjligheter till utbildning för alla samhällsmedlemmar, exempelvis förbättrade förutsättningar för politiskt deltagande. En välutbildad befolkning kan vara mer benägen att driva och stödja rättvisa och inkluderande politiska institutioner och processer, vilket i sin tur främjar demokratiska värderingar och principer (Dewey 1997).

Demokrati är en komplex och mångfacetterad process som påverkas av en rad olika faktorer, såsom politisk kultur, institutioner, socioekonomiska förhållanden och historiska omständigheter.

Utbildning kan vara en viktig faktor som bidrar till att främja demokratiska värderingar, medvetenhet och medborgarskap, men den är inte den enda faktorn. För att bygga och stärka demokratin krävs en bredare strategi som inkluderar skydd för mänskliga rättigheter, politiskt deltagande, rättssäkerhet och respekt för rättsstatens principer. Det är viktigt att betrakta utbildning som en viktig komponent i en bredare demokratisk utveckling och inte som en enskild lösning. Det krävs en sammanhängande och långsiktig satsning på flera områden för att upprätthålla och stärka demokratin i ett land.

Det är viktigt att skilja mellan att identifiera en korrelation mellan utbildningsnivå och graden av liberal demokrati och att säga att utbildning "löser" demokratin. Korrelationen som identifierats i undersökningen indikerar att det finns ett samband mellan högre utbildningsnivå och högre grad av liberal demokrati. Det betyder att det generellt sett finns en tendens att länder med högre utbildningsnivå också har högre grad av liberal demokrati. Det är också värt att nämna att korrelation inte nödvändigtvis innebär kausalitet. Det betyder att även om det finns en positiv korrelation mellan utbildningsnivå och liberal demokrati, kan det finnas andra faktorer som påverkar både utbildningsnivå och graden av liberal demokrati separat utan att de nödvändigtvis har ett direkt orsakssamband. Sådana faktorer skulle kunna vara ekonomisk utveckling, vilken historisk och kulturell kontext som präglar landet eller andra institutionella faktorer.

Det är alltså möjligt att hög ekonomisk utveckling och välfärd i ett land kan påverka både utbildningsnivån och graden av liberal demokrati. Ekonomisk stabilitet och välstånd kan skapa en gynnsam miljö för utbildning och också främja liberala demokratiska värderingar. Vidare kan den historiska och kulturella kontexten i ett land spela en betydande roll i graden av liberal demokrati. Politiska traditioner, sociala normer och värderingar som inte direkt relaterar till utbildningsnivån kan också påverka graden av liberal demokrati. Slutligen finns det institutionella faktorer såsom politisk stabilitet, rättssäkerhet och effektiva styrelsesätt som kan vara avgörande för graden av liberal demokrati. Dessa faktorer kan vara oberoende av utbildningsnivån och ha en separat inverkan på graden av liberal demokrati i ett land. Trots hög utbildningsnivå kan alltså även socioekonomiska och politiska ojämlikheter fortfarande finnas inom ett land. Dessa ojämlikheter kan påverka graden av liberal demokrati, även om

utbildningsnivån är hög. Till exempel kan koncentrationen av politisk makt, ekonomisk ojämlikhet eller brist på inkluderande politiska institutioner påverka demokratins funktionssätt.

Ett avvikande exempel på korrelationen mellan utbildning och nivå av liberal demokrati är Ungern. Utbildningssystemet i Ungern är generellt sett välutvecklat och tillhandahåller skolgång för majoriteten av befolkningen. Skolplikten i Ungern sträcker sig från 3 till 16 års ålder och omfattar både grundskola och gymnasium. Ungern har ett allmänt och kostnadsfritt grundskolesystem (European Commission 2023). Så trots att man har möjlighet till skolgång i Ungern så är det ett av de länder vi har undersökt med lägst nivå av liberal demokrati. Det är ett av flera exempel på att antal år i skolan och graden av liberal demokrati inte behöver ha en direkt kausalitet.

Det är viktigt att vara medveten om och analysera dessa alternativa anledningar för att få en mer komplett förståelse av sambandet mellan utbildningsnivå och graden av liberal demokrati. Ytterligare forskning och analys skulle behövas för att undersöka och bedöma betydelsen av dessa faktorer och deras inverkan på demokratins utveckling i olika länder.

6. Slutsats

6.1 Undersökningens slutsatser

Statistiken visar på att det finns en korrelation mellan antalet år i skolan och liberal demokrati men vi kan inte säga att det är den enda faktorn. Liberal demokrati påverkas av flera aspekter där antal år i skolan är en av många. Korrelationen innebär inte direkt kausalitet vilket med andra ord innebär att det inte är högre utbildningsnivå som direkt orsakar liberal demokrati. Det finns andra faktorer och samspel mellan olika variabler som påverkar graden av liberal demokrati i ett land.

Vår frågeställning om utbildning kan vara lösningen på ökad nivå av liberal demokrati och vår hypotes om att det skulle kunna vara möjligt genom att vi skulle hitta ett starkt samband, verkar inte ha uppfyllts. Enligt vår undersökning är alltså inte utbildning enbart den lösning som icke-demokratier bör förlita sig på. Sammanfattningsvis tyder resultaten på att utbildning kan spela en roll i främjandet av liberal demokrati i det utvalda europeiska länder. Det kan vara en viktig faktor att beakta när man arbetar med att stärka och utveckla demokratiska institutioner och värderingar i samhället. Vidare forskning och analys kan behövas för att undersöka resultatet i en bredare kontext med fler variabler. Utöver det hade undersökningen kunnat breddas i framtiden om man valde att se en mer historisk förändring. Det hade varit intressant på grund av den aktuella demokratiska tillbakagången som råder i världen idag, som även nämndes i undersökningens inledning.

7. Referensförteckning

Converse, Philip E. (1972) "Change in the American Elecorate". I Campbell, Angus & Converse, Philip E. (red.). *The human meaning of social change*. New York: Russell Sage Foundation.

Coppedge, Michael. Gerring, John. Knutsen, Carl Henrik. Lindberg, Staffan I. Teorell, Jan. Marquardt, Kyle L. Medzihorsky, Juraj. Pemstein, Daniel. Gastaldi, Lisa. Grahn, Sandra. Pernes, Josefine. Rydén, Oskar. von Römer, Johannes. Tzelgov, Eitan. Wang, Yi-ting & Wilson, Steven. (2023a) "V-Dem Methodology v13" Varieties of Democracy (V-Dem) Project.

Coppedge, Michael, Gerring, John. Knutsen, Carl Henrik. Lindberg, Staffan I. Teorell, Jan. Altman, David. Bernhard, Michael. Cornell, Agnes. Fish, M. Steven. Gastaldi, Lisa. Gjerløw, Haakon. Glynn, Adam. Grahn, Sandra. Hicken, Allen. Kinzelbach, Katrin. Marquardt, Kyle L. McMann, Kelly. Mechkova, Valeriya. Neundorf, Anja. Paxton, Pamela. Pemstein, Daniel. Rydén, Oskar. Römer, Johannes von. Seim, Brigitte. Sigman, Rachel. Skaaning, Svend-Erik. Staton, Jeffrey. Sundström, Aksel. Tzelgov, Eitan. Uberti, Luca. Wang, Yi-ting. Wig, Tore & Ziblatt, Daniel. (2023b). "V-Dem Codebook v13" Varieties of Democracy (V-Dem) Project.

Coppedge, Michael, Gerring, John. Knutsen, Carl Henrik. Lindberg, Staffan I. Teorell, Jan. Altman, David. Bernhard, Michael. Cornell, Agnes. Fish, M. Steven. Gastaldi, Lisa. Gjerløw, Haakon. Glynn, Adam. Good God, Ana. Grahn, Sandra. Hicken, Allen. Kinzelbach, Katrin. Krusell, Joshua. Marquardt, Kyle L. McMann, Kelly. Mechkova, Valeriya. Medzihorsky, Juraj. Natsika, Natalia. Neundorf, Anja. Paxton, Pamela. Pemstein, Daniel. Pernes, Josefine. Rydén, Oskar. von Römer, Johannes. Seim, Brigitte. Sigman, Rachel. Skaaning, Svend-Erik. Staton, Jeffrey. Sundström, Aksel. Tzelgov, Eitan. Wang, Yi-ting. Wig, Tore. Wilson, Steven & Ziblatt, Daniel. (2023c). "V-Dem [Country-Year/Country-Date] Dataset v13" Varieties of Democracy (V-Dem) Project. <https://doi.org/10.23696/vdemds23>. [hämtad: 2023-05-09]

Dewey, John. (1997) *Democracy and education*. Champaign, Ill: Project Gutenberg. <https://search-ebshost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid&db=nlebk&AN=1085236&site=eds-live&scope=site> [hämtad: 2023-05-10].

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Femte upplagan Stockholm: Wolters Kluwer.

European Commission. (2023) "National Education Systems". <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems> [hämtad: 2023-05-18]

Papada, Evie. Altman, David. Angiolillo, Fabio. Gastaldi, Lisa. Köhler, Tamara. Lundstedt, Martin. Natsika, Natalia. Nord, Marina. Sato, Yuko. Wiebrecht, Felix & I. Lindberg, Staffan. (2023) "Defiance in the Face of Autocratization. Democracy Report 2023". University of

Gothenburg: Varieties of Democracy Institute (V-Dem Institute). March 2023 Copyright ©2023 by V-Dem Institute. All rights reserved.

Pappas, Takis S. (2019) “How to Distinguish Populists from Non-Populists?”. *Populism and Liberal Democracy: A Comparative and Theoretical Analysis*. Oxford, online edn, Oxford Academic. 23 May 2019. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198837886.003.0002> [hämtad: 2023-05-09].

Pemstein, Daniel, Marquardt, Kyle L. Tzelgov, Eitan .Wang, Yi-ting. Medzihorsky, Juraj. Krusell, Joshua. Miri, Farhad & von Römer, Johannes. (2023) “The V-Dem Measurement Model: Latent Variable Analysis for Cross-National and Cross-Temporal Expert-Coded Data”. V-Dem Working Paper No. 21. 8th edition. University of Gothenburg: Varieties of Democracy Institute.

Svolik, Milan, Lutz, Johanna. Milačić, Filip & Avramovska, Elena. (2023) “In Europe, Democracy Erodes from the Right”. *Journal of Democracy*, vol. 34, no. 1, Jan. 2023, pp. 5–20.

Varieties of Democracy. (2023) “About”. *v-dem.net* <https://www.v-dem.net/about/> [hämtad: 2023-05-09].